

Vaše Excelencie, Magnificencie, Spektability, Honorability, členovia Vedeckej rady a Akademického senátu Prešovskej univerzity a Vedeckej rady a Akademického senátu Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity, pedagógovia, študenti, vážený pán štátny tajomník, vážený pán primátor, vzácní hostia, dámy a páni, vážené slávnostné zhromaždenie!

Prológ

„*Vy ste chrám živého Boha.*“ Tieto slová z Druhého listu sv. apoštola Pavla Korint'anom (2 Kor 6, 16a) si Mons. Ján Babjak SJ vybral za svoje biskupské heslo. Je v nich vyjadrené to najdôležitejšie pre človeka, že patrí Bohu a že od Neho, ktorý nás stvoril na svoj obraz, sa odvíja dôstojnosť každého z nás. Vo svojej prvej biskupskej homílii povedal vo vzťahu k týmto slovám, že „*každý človek žijúci na tejto zemi je znamením Božej lásky.*“ Je to hlboká myšlienka, ktorá jej autorovi pomáha hľadať na človeka aj z inej perspektívy, ako je iba tá pozemská, ktorá ľudí delí na základe rôznych kategórií. V každom je potrebné hľadať Boží záblesk. „*Cirkev nemôže opustiť človeka, [...]. Človek je prvou a hlavnou cestou Cirkvi*“, napísal Ján Pavol II. vo svojej prvej encyklike *Redemptor hominis* (RH 14). O prešovskom gréckokatolíckom arcibiskupovi a metropolitovi Mons. ThDr. Jánovi Babjakovi SJ, PhD., veľkom kancelárovi Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, je známe aj to, že je horlivým staviteľom, ktorý inicioval už stavbu a rekonštrukciu viacerých budov a priestorov. Ako jeho spolupracovník môžem potvrdiť, že mu v každom jednom prípade pri týchto investičných akciách ide o človeka, aby mal kde chváliť Boha, aby najohrozenejšie skupiny ľudí – predovšetkým deti a mládež, rodiny, Rómovia mohli byť hodnotne formovaní a povzbudzovaní k dobru, aby pre študentov boli vytvárané optimálne podmienky k štúdiu. Teda cieľom jeho aktivít je vždy človek – chrám živého Boha! To sú hlavné súradnice jeho života a diela.

Život

Osobná životná formácia Jána Babjaka sa začala v Hažíne nad Cirochou neďaleko Humenného, kde sa narodil 28. októbra 1953. Po úspešnom ukončení gymnázia v Humennom sa rozhodol pre kňazskú formáciu, pretože cítil povolanie ku kňazstvu. Sám na to spomína takto: „*Vždy som mal vo veľkej úcte kňazov a možno práve preto som sa ani neodvážil uvažovať o tom, že by som sa mal stať kňazom. Ale vďaka Božiemu hlasu, ktorý ku mne prehovoril aj skrze môjho duchovného otca – principála, som sa po ukončení gymnázia*

prihlásil na Cyrilometodskú bohosloveckú fakultu v Bratislave a do kňazského seminára.“ Kňazskú vysviacku prijal 11. júna 1978 v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove.

Prvých päť rokov pôsobil ako prešovský kaplán. Bol permanentne k dispozícii Božiemu ľudu. Obzvlášť to bola každodenná služba chorým v nemocnici, kde bolo možné prichádzať iba neskoro večer a potajme. V rokoch 1983 – 1989 bol správcom farnosti Ľubica pri Kežmarku, kde naňho veriaci doteraz s láskou spomínajú. V rokoch 1989 až 1990 vykonával službu prefekta a špirituála v Kňazskom seminári sv. Cyrila a Metoda v Bratislave a zároveň pôsobil v bratislavskej gréckokatolíckej farnosti.

Ešte za totality, v roku 1987, tajne vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. Aj toto bolo zaiste Božím riadením, pretože aj vďaka jezuitom mohol vdychovať atmosféru všeobecnej cirkvi, naučiť sa taliančinu, urobiť si doktorát z teológie v Ríme na Pápežskom východnom inštitúte, kde najprv získal licenciát z východnej spirituality. Určitý čas bol zodpovedný za Exercičný dom sv. Ignáca v Prešove, potom pôsobil ako redaktor v slovenskom oddelení Vatikánskeho rozhlasu v Ríme a pritom pokračoval v štúdiu spirituality. V roku 1996 obhájil doktorskú prácu na tému: *P. Michal Lacko SJ – informátor a formátor gréckokatolíkov*. Do kontextu jeho dizertačnej práce treba vložiť aj skutočnosť, že v roku 2002 zariadil prevoz telesných ostatkov P. Michala Lacka SJ, veľkej slovenskej osobnosti v zahraničí, z Ríma na Slovensko, a že od roku 1996 až do vymenovania za biskupa bol riaditeľom Centra spirituality Východ-Západ P. Michala Lacka SJ v Košiciach, ktoré vybudoval na moderné vedecko-výskumné pracovisko Trnavskej univerzity. Zároveň prednášal východnú spiritualitu najprv na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte (v súčasnosti GTF PU) v Prešove a potom na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity v Bratislave.

V spätnom pohľade môžeme konštatovať, že Boh prostredníctvom jednotlivých úsekov života pripravoval Jána Babjaka na dôležité poslanie pastiera Božieho ľudu.

11. decembra 2002 ho Boží služobník Ján Pavol II. vymenoval za prešovského gréckokatolíckeho biskupa. Je prvým na tomto biskupskom stolci, ktorého vysvätil Svätý Otec v Bazilike sv. Petra. Bolo to 6. januára 2003.

O päť rokov neskôr, 30. januára 2008, ho Svätý Otec Benedikt XVI. vymenoval za prvého prešovského gréckokatolíckeho arcibiskupa a metropolitu, keď povýšil Gréckokatolícku cirkev na Slovensku na metropolitnú cirkev *sui iuris* so sídlom v Prešove.

29. júna 2008 prijal v Bazilike sv. Petra v Ríme z rúk Benedikta XVI. pálium.

Dielo

V roku 2003 sa už počas jeho biskupskej služby úspešne zavíril beatifikačný proces biskupa-mučeníka Vasil'a Hopka. Otec arcibiskup a metropolita je veľkým šíriteľom úcty k blahoslaveným mučeníkom Pavlovi Petrovi Gojdičovi OSBM, Vasil'ovi Hopkovi a Metodovi Dominikovi Trčkovi CSsR.

Doteraz vysvätil 91 novokňazov, z toho 85 absolventov tejto fakulty. Po 3. ročníku formácie ku kňazstvu zaviedol pastoračný ročník, ktorý je veľmi dôležitý pre dozrievanie kňazského povolania. Pre bohoslovcov vždy v stredu slávi svätú liturgiu. Veľmi mu záleží na ich ľudskej, vedomostnej a duchovnej formácii. V tomto duchu v jednej homílii povedal: „*Nezištná služba musí byť blízka každému kňazovi. Správna formácia je tá, ktorá vedie k službe.*“ Alebo inokedy sa vyjadril: „*Predovšetkým musíme byť presvedčení vo svojom povolaní. K tomu je potrebná pokora. Aby sme boli pokorní, potrebujeme dôverovať Bohu. Opierať sa oňho. Všetko, čo je v nás, máme od Boha.*“ Vysokoškolských pedagógov povzbudzuje k tomu, aby prednášali čo najpútavejšie a tak istým spôsobom zatriktívili tú ktorú oblasť štúdia a aby zvažovali každé prednesené slovo, lebo študentov formujú.

Z jeho iniciatívy bola na tejto fakulte pre dobro všetkých študentov a pedagógov v roku 2007 zrekonštruovaná, rozšírená a zmodernizovaná fakultná knižnica a v tomto roku zmodernizovaná aula, v ktorej sa nachádzame.

Napísal monografie: *P. Michal Lacko SJ – informátor a formátor gréckokatolíkov; Rehole a kongregácie na Slovensku*; 8 dielov kníh *Zostali verní – osudy gréckokatolíckych kňazov*. Minulý rok mu vyšla kniha *Zostali verní. Osudy gréckokatolíckych kňazov. I. zväzok (1. – 4. diel)*, v ktorej doplnil edíciu *Zostali verní* o mnoho ďalších konkrétnych archívnych dokumentov. Nielen prostredníctvom práce v archívoch, ale aj skrze osobné stretnutia s gréckokatolíckymi kňazmi, ktorí prežili likvidáciu Gréckokatolíckej cirkvi a zostali verní jej a svojmu svedomiu, opísal ich hrdinské osudy. Bez tejto jeho práce by tieto dôležité a špecifické výpovede osôb a doby boli nenávratne stratené.

Ako editor vydal *Zborník z medzinárodných konferencií J. J. Bazilovič OSBM a M. Lacko SJ* a tri akatisty.

Už ako biskup a arcibiskup inicioval vydanie a podieľal sa na spracovaní vzácnej publikácie *Schematizmus Gréckokatolíckej prešovskej eparchie 2004*, ako aj historicky prvého *Schematizmu Prešovskej gréckokatolíckej metropolie 2008*. Je iniciátorom spracovania a vydania šiestich ďalších publikácií o katedrále a biskupskej rezidencii ako aj o gréckokatolíckych drevených chrámoch, autorom viacerých článkov v domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch so zameraním na problematiku východnej spirituality a ikonografie, históriu a súčasnosť Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Veľmi mu záleží na duchovnej a osobnostnej formácii mládeže. Napríklad s jeho veľkým príspevkom bola v Prešove ukončená rekonštrukcia budovy bývalého Učiteľského ústavu na Kmeťovom stromoradí, v ktorej je teraz dievčenský internát. V centre mesta dal prestavať budovu Gréckokatolíckej cirkvi na profesorský dom pre pedagógov GTF v Prešove. Aj inými krokmi im vytvára priestor, aby sa mohli naplno venovať akademickému činnosti, čo zjavne neostáva bez výsledkov. Zriadil gréckokatolícke cirkevné Gymnázium blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča v Prešove, štyri pastoračné a formačné centrá: dve pre mládež a po jednom pre rodiny a Rómov, ktoré aktívne pôsobia.

Ocenenia a členstvá

Dovoľte mi uviesť aspoň niekoľko ocenení a členstiev Mons. Jána Babjaka v dôležitých inštitúciách.

19. decembra 2007 mu bola slávnostne udelená Cena Prešovského samosprávneho kraja, ktorú získal za osobný prínos k obnove duchovných a kultúrnych hodnôt na území Prešovského samosprávneho kraja, za formovanie svedomia a rozvoj duchovného života jeho obyvateľov, za budovanie ekumenických vzťahov, podporu charitatívnej a sociálnej oblasti, ako aj za pozitívny vklad k formácii mladej generácie.

Ďalej je to napr. Cena primátora mesta Prešov a Cena rektora Pravoslávneho kňazského seminára v Prešove, ktoré mu boli udelené aj za podporu ekumény.

Je zakladajúcim členom Spolku sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach, ako aj spoluzakladateľom Spolku ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda Slovenska v Košiciach a ikonopiseckej školy, pre ktorú napísal dôležitý dokument *Duchovný kánon ikonopisca*.

Počas prípravy blahorečenia prešovského biskupa mučeníka Pavla Petra Gojdiča OSBM bol členom Komisie pre beatifikáciu v službe cenzora.

Je členom Vedeckej rady Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V rokoch 2004 – 2006 bol členom Vedeckej rady Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce bl. Pavla Petra Gojdiča v Prešove Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Od roku 2009 je predsedom Správnej rady Katolíckej univerzity v Ružomberku.

V rámci Konferencie biskupov Slovenska je predsedom Environmentálnej subkomisie. V rokoch 2003 – 2009 bol z biskupov zodpovedný za Rádio Lumen. Stále však pôsobí ako predseda jeho Dozornej rady. Vedie Radu hierarchov Prešovskej gréckokatolíckej metropolie *sui iuris*, je stálym členom Synody biskupov v Ríme a členom vatikánskej Kongregácie pre východné cirkvi.

V roku 2008 sa aktívne zúčastnil Synody biskupov v Ríme na tému *Božie slovo v živote a poslaní Cirkvi*, kde v prítomnosti Svätého Otca Benedikta XVI. a najvyšších hodnostárov Katolíckej cirkvi z celého sveta predniesol príhovor na tému vzťahu Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku a Božieho slova.

Namiesto záveru

Vážené akademické zhromaždenie, Jeho Excelencia Mons. Ján Babjak SJ, prešovský arcibiskup a metropolita, je priamy, úprimný, horlivý a praktický človek s prirodzenou autoritou. Za správnu vec sa vie osobne veľmi zaangažovať a zapáliť. Je konštruktívny, pragmatický a všestranne aktívny. Predovšetkým v cirkevnej oblasti je medzinárodne známou osobnosťou. Je človekom, ktorý sa nebojí realizovať svoje vízie a inšpirácie, ktoré prehodnocuje nielen so svojimi spolupracovníkmi kňazmi a laikmi, ale predovšetkým v modlitbe, ktorá je každodennou súčasťou jeho života a pôsobenia.

Namiesto záveru chcem vyjadriť presvedčenie, že udelenie titulu *doctor honoris causa* Mons. Jánovi Babjakovi je nielen ocenením jeho spoločenského prínosu, ale aj znakom, že Prešovská univerzita je zrelou akademickou inštitúciou, ktorá je schopná rozlišovať a vie vyzdvihnúť vzácne osobnosti ako vzory pre našu hodnotovo často zmietanú spoločnosť. Možno ste si všimli, že som v tomto *laudatiu* viackrát použil slovo formácia. Nech aj táto slávnostná udalosť prispeje k našej životnej formácii, aby každý z nás bol svojimi postojmi lásky a humanity, postojmi v súlade so svojím svedomím, stále viac chrámom Božej múdrosti.

V Prešove 26. októbra 2010

ThDr. Ľubomír Petrík, PhD.

Riaditeľ Gréckokatolíckeho ABÚ
a odborný asistent na GTF PU v Prešove